

Спутњик, 14.03.2023.

Ближи се време кад ће камион долара вредети колико и конфете

Пише Мира Канкараш Тркља

Несумњиво је да се на глобалној сцени све више одустаје од долара, да се ера његовог бесомучног штампања ближи крају, што ће се на крају одразити на моћ Америке на међународној сцени. Подстицање привреде САД великим субвенцијама је, ипак, само одлагање неминовног када ће камион долара вредети колико и конфете, сматра економиста Мирослав Јовановић.

Док су медији у свету још забављени анализама финансијских стручњака да ли банкрот једне америчке банке из техничког сектора има тај капацитет да подрије цео банкарски сектор САД, оно што се сматра сасвим извесним је да су многе државе још раније кренуле да одустају од долара као трансакционе валуте. Последица тога је јасна, колико год тренутно изгледало да су ту ствари и даље подељене, каже за Спутњик професор Института за глобалне студије Универзитета у Женеви, др Јовановић.

Одлагање неизбежног

„Америка уз помоћ свог јануарског антиинфлационог програма и огромних субвенција домаћој привреди већих од 350 милијарди долара привлачи и европске компаније да се пребаце у САД. Поготово оне које користе велику количину енергије. То слаби економску моћ ЕУ и евра, а с друге стране јача значај САД тако да је ту подељена ствар. С једне стране **многе земље излазе из зоне долара** и његовог коришћења, а **с друге стране САД на рачун Западне Европе јачају своју индустријску, производну и економску моћ**, што појачава и значај долара“, напомиње наш саговорник.

Он, међутим, додаје да ће већ за годину или две бити јасно како ће се и на коју страну то одвијати. По његовом мишљењу то што је предузела **Америка** је покушај спасавања и **одлагање неизбежног**, па и дедоларизације, истичући да је сав економски замајац ипак у југоисточној Азији, што је већ очигледно.

Указује, ипак, на то да је америчка привреда још изузетно снажна, а **долар** широко прихваћен и да ће **потрајати** то његово **свргавање са трона** светске валуте.

Све више држава одустаје од долара као трансакционе валуте и све је мањи његов удео у глобалним девизним резервама

„То је један јако велики балон, а сви ти балони на крају пукну. То је папирни новац, није златни, само нико не зна када ће тај тренутак да дође, али он долази свакако“, истиче наш саговорник.

А кад ће не знамо

Оно што је једино извесно је да ће бити довољна једна игла да пробуши и испумпа тај балон када наштампани камиони долара буду вредели колико и конфете, сликовит је овај економиста. Додаје, међутим, да тај тренутак још није пред нама.

„Није јако близу, а колико је то нико за сада не може да зна. Овим потезом из јануара су то унеколико одложили. То је тачно. Али се са друге стране долар све мање користи“, закључио је професор универзитета у Женеви.

Јовановић дели [мишљење аналитичара „Њујорк поста“ Цеја Њумана](#) да ће одустајање од долара нанети снажан ударац позицијама САД на међународној сцени. Епоха када је било могуће неограничено штампати доларе могла би да се заврши а са њом ће, каже Њумен, отићи и могућност Америке да јефтино купује страну робу.

Он подсећа да више од сто држава није подржало антируске санкције Запада због чега настају економске коалиције које користе друге валуте за трговину, што смањује потражњу за доларом и самим тим води ка смањењу његове вредности.

„Немам томе ништа да додам. Да је замена долара узела маха и то све већег, доказ је трговина између Кине и Саудијске Арабије, Русије и Индије у њиховом националном новцу, чиме се избегава директно коришћење долара и на тај начин Американци губе контролу“, каже наш саговорник.

Он напомиње да је сада то само постало свима очигледно, али да су бројке још **од 2015.** године указивале на **пад моћи долара**, односно његов све мањи удео у светским девизним резервама, што говори о одустајање од те валуте.

Све мање долара међу девизним резервама

Америчка валута је 2015. чинила 65 одсто **глобалних девизних резерви**, почетком 2020. године 62 одсто, а на крају 2021. године **пала је испод 59 процената**.

После Русије и Кине плаћању у националним валутама су у међусобној трговини прибегли и Индија, Иран, Турска, али и Саудијска Арабија
© Sputnik / Alexandr Demyanchuk

Оно што су економски аналитичари предвидели да ће, поред Русије и Кине, у одбацивање долара најпре кренути Индија, Иран и [Турска](#), у пракси се и обистинило. Мало ко је, међутим, очекивао да ће се у том кругу земаља наћи и заливске петромонархије, традиционални амерички савезници, чија је нафта темељ петродолара. Судијска Арабија је, такође, договорила са Кином да јој нафту плаћа у јуанима.

Изненадио је [и Израел](#), такође један од најближих америчких савезника, који је врло брзо по избијању руско-украјинске кризе, девизне резерве традиционално састављене од долара, евра и британске фунте, допунио са четири нове валуте - канадским и аустралијским доларом, јапанским јеном и кинеским јуаном. Резерве у доларима су тако смањене на 66,5 одсто.

Две стране приче

Јовановић сматра да је **огромно штампање долара** уназад 10-15 година само одлагало убрзање инфлације коју сада Америка, осим подизањем кључне каматне стопе, лечи и законом против инфлације који је ступио на снагу у јануару ове године. Њиме су америчкој привреди обезбеђене огромне субвенције, али и иностраним фирмама које производњу преселе у САД, што је посебно европску привреду учинило врло неконкурентном.

Тако са једне стране имамо да **долар** стављен у страну јер **се све више заобилази** као средство плаћања у међународним трансакцијама, **али** постоји и друга страна приче да ће **Америка** на уштрб Европе, **уз Кину**, у овом трнутку изаћи као **победник** у тој привредној утакмици. Наш саговорник, међутим, сматра да то ипак **није противуречно**

колико год изгледало. **Процес дедеоларизације**, како објашњава, **не може бити брз** па треба очекивати покушаје Америке да то спречи. Макар они само били одлагање очекиваног.